

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις : Ιωάννου Γενναδίου 14 – 115 21, Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.204, Fax 210-72.72.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 3173
Αριθμ.
Διεκπ. 1857

Αθήνησι 4^η Σεπτεμβρίου 2015

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
Τήν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καί
Τάς Ἱεράς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα : *«Καταγραφή μὴ δημοσίων ἐκκλησιαστικῶν μουσείων καί συλλογῶν μέ κινητὰ μνημεῖα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, Παιδείας καί Θρησκευμάτων – Καθεστῶς ἐποπτείας ἐπ' αὐτῶν»*

Ἐκ Συνοδικῆς Αποφάσεως, ληφθείσης ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς 26^{ης} μηνός Αὐγούστου ἐ.ἔ., καί ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποστολῆς ἐρωτηματολογίων εἰς τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ἐφορειῶν Ἀρχαιοτήτων, κατ' ἐντολήν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀρχαιοτήτων καί Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, Παιδείας καί Θρησκευμάτων, πρὸς τόν σκοπόν καταγραφῆς τῶν μὴ δημοσίων ἐκκλησιαστικῶν μουσείων, τὰ ὁποῖα ἰδρύνονται κατὰ τόν ν. 590/1977 διὰ Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καί δέν εἶναι ἀναγνωρισμένα κατὰ τόν Ν. 3082/2002, γνωρίζομεν ὑμῖν, τὰ κάτωθι:

Ἡ ἴδρυσις ἐκκλησιαστικῶν μουσείων ἐξακολουθεῖ καί κατόπιν τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ («ἀρχαιολογικοῦ») Νόμου 3028/2002 νά γίνεται βάσει παλαιότερας καί εἰδικότερας διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 45 παρ. 5 τοῦ ν. 590/ 1977 διὰ Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καί μάλιστα κατὰ τόν Νόμον 4235/2014 (ἄρθρον 68 παρ. 1 ὑποπαρ. 4) ἀνεγνωρίσθησαν ὡς νομικά πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου. Κατὰ τόν Νόμον 3028/2002 (ἄρθρον 45 παρ. 5), προβλέπεται ὅτι τὰ μὴ δημόσια μουσεῖα (ἄλλων νομικῶν προσώπων, πλὴν τῶν μουσείων τοῦ Δημοσίου) ἰδρύνονται δι' Ὑπουργικῆς Αποφάσεως (Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ), ἔχουν τήν ὑποχρέωσιν καταχωρίσεως τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν εἰς τό Ἐθνικόν Ἀρχεῖον Μνημείων, ὑποχρεοῦνται κατ' ἔτος νά ἐνημερώνουν τήν κατὰ τόπον ἀρμοδίαν Ἐφορείαν διὰ πᾶσαν μεταβο-

λήν τῆς καταστάσεως τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν καί ἡ λειτουργία των τελεῖ κατά τήν παράγραφον 13 τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ Ν. 3028/2002 ὑπό τήν διοικητικήν ἐποπτείαν τοῦ Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ.

Εἰς τήν περίπτωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσείων, τά ὅποια ὑπόκεινται εἰς διαφορετικόν καθεστῶς ἰδρύσεως καί λειτουργίας κατά τόν Ν. 590/1977 δέν προβλέπεται ἄσκησις οἰασδήποτε διοικητικῆς ἐποπτείας ὑπό τοῦ Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ. Ὡς γνωστόν, ἡ διοικητική ἐποπτεία δέον ὅπως προβλέπεται ὑπό εἰδικῆς διατάξεως νόμου καί δέν τεκμαίρεται. Οὐδεμία διάταξις τοῦ Ν. 590/1977 ἢ τοῦ Ν. 3028/2002 ἢ ἄλλου νομοθετήματος ἔχει θεσπίσει διοικητικήν ἐποπτείαν τοῦ Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ, Παιδείας καί Θρησκευμάτων ἐπί τῶν κατά τό ἄρθρον 45 παρ. 5 τοῦ Ν. 590/1977 ἰδρυσόμενων ἐκκλησιαστικῶν μουσείων.

Συνεπῶς, τό αἶτημα καταγραφῆς δύναται νά δικαιολογηθῆ μόνον ὑπό τό πρίσμα τῆς διατάξεως τοῦ εἰσέτι ἰσχύοντος Ὄργανισμοῦ τοῦ (πρώην) Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί Ἀθλητισμοῦ (Π.Δ. 104/2014, ΦΕΚ Α' 171/ 28.8.2014), εἰς τό ἄρθρον 13 παρ. 3 περ. ββ τοῦ ὁποίου προβλέπεται, ὅτι τό Τμῆμα Ἀρχαιολογικῶν Μουσείων καί Συλλογῶν τῆς Διευθύνσεως Μουσείων εἶναι ἀρμόδιον διά: «ββ) *Την επιστημονική εποπτεία των Εκκλησιαστικῶν Μουσείων, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Υπηρεσίες της Γενικῆς Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς*».

Ἐπομένως, δέν εἶναι παράνομος ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐντύπου καταγραφῆς διά τά ἐκκλησιαστικά μουσεῖα, δέον ὅμως νά εἶναι ἀπολύτως σαφές ὅτι τό Τμῆμα Ἀρχαιολογικῶν Μουσείων καί Συλλογῶν τῆς Διευθύνσεως Μουσείων εἶναι ἀρμόδιον μόνον διά τήν «ἐπιστημονικήν ἐποπτείαν» ἐπί τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσείων, χωρίς νά εἶναι ἀρμόδιον καί διά νά παρέχη οἰασδήποτε ὑποδείξεις διά τήν διοίκησιν, ὀργάνωσιν, λειτουργίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσείων, πολλῶ δέ μᾶλλον, διά τήν ἀφαίρεσιν ἀντικειμένων ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσείων δι' οἰονδήποτε σκοπόν.

Εἰς τό πλαίσιον τῆς ἀνωτέρω παρατηρήσεως, ὑπενθυμίζεται ὅτι κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος τοῦ ἄρθρου 21 παρ. 1 τοῦ ν. 3028/2002 κατά τόν ὁποῖον : «*Τα αρχαία κινητά μνημεῖα που χρονολογούνται ἕως και το 1453 ἀνήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή ...*», ἰσχύει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 73 παρ. 1 τοῦ ν. 3028/2002, κατά τήν ὁποίαν: «*1. Τα υπάρχοντα κατά την ἑναρξη ἰσχύος του νόμου αυτού δικαιώματα κυριότητος των ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος, της Ἐκκλησίας της Κρήτης, των Μητροπόλεων της Δωδεκανήσου, του Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, των Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Αντιοχείας και*

Ιεροσολύμων, της Ιερής Μονής του Σινά, των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους, των Ιερών Μονών της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας στη Χαλκιδική, των Βλατάδων στη Θεσσαλονίκη και του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο, άλλων νομικών προσώπων η άλλων ενώσεων προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα, σε αρχαία μνημεία θρησκευτικού χαρακτήρα, ακόμη και αν χρονολογούνται μέχρι και το 1453, διατηρούνται».

Συνεπώς, τό αίτημα συμπληρώσεως τοῦ ἐντύπου καταγραφῆς διά τά ἐκκλησιαστικά μουσεῖα, τό ὁποῖον ἐκφέρεται ὑπό τοῦ Τμήματος Αρχαιολογικῶν Μουσείων καί Συλλογῶν τῆς Διευθύνσεως Μουσείων, δικαιολογεῖται εἰς τό πλαίσιον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐποπτείας τοῦ Τμήματος αὐτοῦ ἐπί τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσείων, εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν ὅμως δύναται νά ὀδηγήσῃ εἰς οἰουδήποτε περιεχομένου διοικητικὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Δημοσίου ἐπί διοικητικῶν ἢ διαχειριστικῶν ἢ ἐν γένει λειτουργικῶν ζητημάτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσείων, οὔτε εἰς ἀφαίρεσιν τῆς κατοχῆς τῶν ἀντικειμένων τῶν ἐν λόγῳ ἐκκλησιαστικῶν μουσείων.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Μεθώνης Κλήμης